

Sygn. akt II AKa 323/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Marzanna A. Piekarska - Drązek

Sędziowie: SA – Mirosława Strzelecka

SA – Anna Zdziarska (spr)

Protokolant - sekr. sąd. Kazimiera Zbysińska

przy udziale Prokuratora Jacka Pergałowskiego

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2013 r.

sprawy z wniosku M. C.

o zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie Sądu Rejonowego dla W. M. w W., sygn. akt XIV K 856/11

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w. W.

z dnia 4 czerwca 2013 r.

sygn. akt VIII Ko 676/12

- 1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;*
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. J. – Kancelaria Adwokacka w W. 147, 60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym;*
- 3. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. C. w dniu 09 października 2012 r. wniósł o zasądzenie na jego rzecz 25.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 19 października 2010 r. do dnia 18 stycznia 2011 r. Na rozprawie zmodyfikował żądanie do kwoty 20.000 złotych.

Wyrokiem z dnia 04 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w. W. po rozpoznaniu sprawy z wniosku M. C. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie Sądu Rejonowego dla W. M. w W., sygnatura akt XIV K 856/11 wniosek oddalił.

Kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata P. J. kwotę 144 złotych, powiększoną o stawkę VAT tytułem pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu.

Apelacją wyrok na korzyść wnioskodawcy zaskarżył jego pełnomocnik.

Na podst. art.427 § 2 k.p.k. w zw. z art.438 pkt 2 k.p.k. zarzucił:

obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to przepisu art. 552 § 4 k.p.k. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i błędne uznanie, że:

a. tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy M. C. było słuszne, podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie w sposób jednoznaczny przesądza o uznaniu tymczasowego aresztowania Wymienionego w sprawie (sygn. akt XIV K 856/11), za niewątpliwie niesłuszne, w szczególności w świetle ostatecznego jej rozstrzygnięcia oraz obrazu przepisów rozdziału 28 k.p.k.,

b. zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania na poczet wymierzonej wnioskodawcy grzywny stanowi całkowitą rekompensatę doznanej krzywdy, a tym samym wyklucza możliwość uzyskania zadośćuczynienia za ten okres.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę wyroku i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy M. C. kwoty 20.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Ponadto wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawcy M. C., które nie zostały pokryte w całości ani w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym.

Skarżący zacytował orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którym nie można się nie zgodzić, a mianowicie, że stosowanie tymczasowego aresztowania nie może być antycypacją grożącej oskarżonemu surowej kary, że jest dopuszczalne w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, niemniej jednak w przedmiotowej sprawie autor apelacji nie wykazał istnienia podstaw do zasądzenia rekompensaty materialnej na rzecz M. C.. Zarówno Sąd I instancji, jak i odwoławczy rozpoznając sprawę kierował się brzmieniem obecnie obowiązujących przepisów, a zwłaszcza art. 552 § 4 k.p.k. i wypracowanego dotychczas orzecznictwa Sądu Najwyższego.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że pełnomocnik wnioskodawcy bezzasadnie uważa, że tymczasowe aresztowanie nastąpiło z naruszeniem przepisów rozdziału 28 k.p.k.

Wnioskodawcy zarzucono popełnienie dwóch czynów, z których jeden – z art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii zagrożony był surową karą pozbawienia wolności, a więc istniała przesłanka szczególna tymczasowego aresztowania określona w art. 258 § 2 k.p.k. Z przesłanką zagrożenia surową karą pozbawienia wolności wiąże się domniemanie, że oskarżony przebywając na wolności może podjąć działania mające na celu utrudnienie, bądź uniemożliwienie prowadzenia postępowania. W dniu stosowania tymczasowego aresztowania, jak wynika z treści postanowienia Sąd Rejonowy brał również pod uwagę fakt, że duża ilość środka odurzającego ujawniona w postaci sadzonek konopi innych niż włókniste może wskazywać na udzielanie go innym osobom w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, co wiązało się z koniecznością ustalenia tożsamości odbiorców i ewentualną obawą mactwa procesowego (k. 95). Tej oceny nie zmienia fakt, na który powołał się skarżący, że oskarżony przyznał się do uprawy konopi w sytuacji kiedy jego wyjaśnienia wymagały weryfikacji w kierunku ustalenia celu jego działania. Trudno zatem było wówczas ocenić, że oskarżonemu mogła zostać wymierzona kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a tylko to czyniłoby tymczasowe aresztowanie oczywiście bezzasadnym w znaczeniu art. 259 § 2 k.p.k., w treści którego mowa o „okolicznościach sprawy, na podstawie których można przewidywać, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub karę

łagodniejszą albo że okres tymczasowego aresztowania przekroczy przewidywany wymiar kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia”.

Nie można też zgodzić się z obrońcą, że tymczasowe aresztowanie było antycypacją kary skoro trwało tylko trzy miesiące, do momentu aż sąd rozpoznający kolejny wniosek prokuratora o przedłużenie tymczasowego aresztowania uznał, że pomimo niestosowania najsurowszego środka zapobiegawczego prawidłowy tok postępowania nie zostanie zakłócony. Skarżący niezasadność tymczasowego aresztowania wyprowadził z następczego faktu jakim było wymierzenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, natomiast przepis do którego się odwołuje – art. 259 § 2 k.p.k. nakazuje badanie okoliczności w czasie tymczasowego aresztowania, a nie po prawomocnym zakończeniu postępowania. Za zasadnością ocen skarżącego nie przemawia fakt, że doszło do wydania orzeczenia w trybie art. 335 k.p.k. Instytucja ta została wprowadzona z myślą o przyśpieszeniu postępowania i zminimalizowania kosztów dając bonus oskarżonemu w postaci pewnego wpływu na wymiar kary. W tej sytuacji pochopte byłoby twierdzenie, do czego wydaje się zmierzać skarżący, że prokurator występując o tymczasowe aresztowanie wiedział, że będzie wnosił o wymierzenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Jako chybiony uznać należy pogląd pełnomocnika wnioskodawcy, że tymczasowe aresztowanie nastąpiło z obrazą art. 260 k.p.k. Nie negując faktu, że M. C. cierpi na chorobę psychiczną pod postacią zaburzenia dwubiegunowego maniakalno – depresyjnego, to jednak choroba ta nie umożliwiała mu przebywania w zakładzie karnym i nie wpłynęła w żaden sposób na poczytalność w czasie czynu.

Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów, w postanowieniu z dnia 20 września 2007 r. I KZP 28.07 orzekł, że szkodę na gruncie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego należy rozumieć tak samo jak w prawie cywilnym – *damnum emergens* i *lucrum cessans*. Moment powstania szkody należy ustalać w odniesieniu do zdarzenia, które ją spowodowało. Zdarzeniem tym jest faktyczne pozbawienie wolności. Natomiast o tym czy w wyniku powstania takiej szkody przysługuje odszkodowanie, będzie decydować przede wszystkim bezprawność działania władzy publicznej, a zatem bezprawność pozbawienia wolności.

Rację ma sąd *aquo*, że tymczasowego aresztowania zgodnego z przepisami Rozdziału 28 Kodeksu postępowania karnego nie można uznać za bezprawne. Zasadnie też uznał tenże sąd, że wnioskodawcy nie przysługuje rekompensata materialna z tytułu pozbawienia wolności pomimo orzeczenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, ponieważ doszło do zaliczenia w całości tymczasowego aresztowania na poczet grzywny orzeczonej w tej samej sprawie. Co więcej art. 63 § 1 k.k. nakłada na sąd orzekający obowiązek zaliczenia okresu rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet grzywny.

Zgodnie z cytowanym powyżej postanowieniem Sądu Najwyższego

zaliczenie według reguł wynikających z art. 417 k.p.k. i art. 63 k.k. okresu tymczasowego aresztowania na poczet kar orzeczonych wobec skazanego w tej samej lub innej sprawie wyklucza późniejsze skuteczne wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podstawie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, za ten sam okres.

Autor apelacji zarzucił zaskarżonemu wyrokowi obrażę art. 552 § 4 k.p.k., poprzez jego błędną wykładnię. Na poparcie słuszności swego stanowiska zacytował tezę z wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 września 2012 r. (II AKa 129/12) „zasada ryzyka Skarbu Państwa, na jakiej oparta jest odpowiedzialność Skarbu Państwa z art. 552 § 4 k.p.k., a także zasada słuszności przemawiają za tym, iż samego zaliczenia tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonych kar nie można potraktować jako całkowitej rekompensaty szkody i krzywdy wynikłej z tymczasowego aresztowania”.

Analiza powyższego orzeczenia, do którego odwołał się obrońca, nie tylko tezy, ale i uzasadnienia, zwłaszcza w końcowej części przemawia za tym, że wyrok zapadł w innych niż przedmiotowa sprawa okolicznościach. Sąd Apelacyjny w Szczecinie opowiedział się za możliwością częściowej restytucji szkody w naturze, a częściowo w

pieniądzu, jeśli cały okres tymczasowego aresztowania nie został zaliczony na poczet kary pozbawienia wolności i grzywny. W sprawie M. C. sytuacja taka nie miała jednak miejsca. Jeszcze raz podkreślić należy, że tymczasowe aresztowanie M. C. nie było długotrwałe i służyło wyłącznie zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania.

Wywody skarżącego dotyczące dysproporcji orzeczonej grzywny w kwocie 5.000 złotych w stosunku do dolegliwości wynikającej z okresu trzymiesięcznej izolacji nie prowadzą do wniosku, że pozostała niezrekompensowana krzywda, ponieważ wymiar grzywny uzależniony jest od dwóch czynników: stopnia społecznej szkodliwości czynu i sytuacji materialnej oskarżonego. Po lekturze apelacji można odnieść wrażenie, że gdyby wnioskodawca był człowiekiem bardziej majątnym i na wyższym poziomie ustalono wysokość stawek dziennych grzywny, to skarżący nie formułowałby postulatu zasądzenia 20.000 złotych tytułem zadośćuczynienia. Rzecz jednak w tym, że art. 63 § 1 k.k. określa jedynie, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności podlegający zaliczeniu odpowiada dwom stawkom dziennym grzywny, niezależnie od kwoty każdej z nich.

Kwotę wynagrodzenia za obronę pełnioną z urzędu w postępowaniu odwoławczym Sąd orzekł na podst. § 14 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zmianami. O kosztach postępowania orzeczono na podst. art. 554 § 2 k.p.k

Z tych względów – na podst. art. 437 § 1 k.p.k. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.